



MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Akademien för utbildning, kultur och
kommunikation

Utvecklingssamtal i förskoleklass

Ett viktigt samtal

Rebecca Franklind & Therese Norén

Examensarbete på avancerad nivå

I lärarutbildningen

Vårtermin 2009

Handledare: Carin Benjaminson

Examinator: Niclas Månsson



Examensarbete på
avancerad nivå
15 högskolepoäng

SAMMANFATTNING

Rebecca Franklind

Therese Norén

Utvecklingssamtal i förskoleklass

- Ett viktigt samtal

Vt 2009

Antal sidor: 32

Sammanfattning

Syftet med det här examensarbetet är att genom intervjuer försöka ta reda på hur man som lärare kan utforma det bästa utvecklingssamtalet för alla parter i verksamheten förskoleklass. Vi har tittat på viktiga punkter att ha med, vart fokus ligger samt vilka hinder och dilemman som kan uppstå. Vi har genomfört tio kvalitativt semistrukturerade intervjuer med utbildade förskollärare i fyra olika förskoleklasser. Resultatet har visat att viktiga punkter och det man fokuserar på är hur barnet trivs, om den är trygg och hur det sociala kring barnet ser ut samt att man framåt våren även fokuserar på barnets språkutveckling samt dess matematiska kunskaper. Dilemman och hinder som uppstår har visat sig vara allt från vårdnadshavarnas inställning till lärarens inställning i olika avseenden. Slutsatsen vi har kunnat dra är att det inte går att använda sig av en universell mall för utvecklingssamtal då både lärare och elever är olika. En mall fungerar särskilt inte i förskoleklassen, som vi insett är en väldigt speciell verksamhet som gör att utvecklingssamtalet får en speciell karaktär.

1.1.1 Nyckelord

Förskoleklass. Utvecklingssamtal. Portfolio. Individuell utvecklingsplan, IUP

Förord

Vi vill tacka alla lärare vi har fått chansen att möta och intervju. Vi vill tacka för alla berättelser om era egna erfarenheter, dem har väckt mycket nya tankar och funderingar hos oss.

Vi vill även ge varandra ett stort tack, tillsammans har vi stöttat varandra och kämpat på med en fråga som bara har blivit mer och mer intressant.

Rebecca Franklind & Therese Norén
Västerås, maj 2009.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1. Syfte och Forskningsfråga	6
1.2. Begreppsdefinition	7
2. Litteraturgenomgång	8
2.1. Tidigare forskning	8
2.1.1. Mellan behaviorism och humanism.....	8
2.1.2. Förskoleklass en delad verksamhet.....	8
2.1.3. Utvecklingssamtal ett samtal	9
2.1.4. Portfolio	14
2.1.5. IUP	15
3. Metod	17
3.1. Forskningsstrategi.....	17
3.2. Datainsamlingsmetod	17
3.3. Urval	18
3.4. Databearbetning och analysmetod.....	19
3.5. Reliabilitet.....	19
3.6. Etiska ställningstaganden.....	20
4. Resultat	21
4.1. Resultatpresentation	21
4.1.1. Förberedelse	21
4.1.2. Viktiga punkter, genomförande och fokus	22
4.1.3. Dokumentation och uppföljning	23
4.1.4. Hinder för samtalet	24
4.1.5. Egna erfarenheter	25
5. Resultatanalys	27
5.1. Förberedelse	27
5.2. Viktiga punkter, genomförande och fokus	27
5.3. Dokumentation och uppföljning	28
5.4. Hinder för samtalet	28
5.5. Egna erfarenheter	29
6. Diskussion	30
6.1. Metoddiskussion.....	30
6.2. Resultatdiskussion.....	31
6.2.1. Hur utformar man ett utvecklingssamtal på bästa sätt?.....	31
6.2.2. Vilka punkter är med.....	31
6.2.3. Vart lägger man fokus	33

6.2.4. Vad finns för hinder/dilemman.....	34
6.3. Slutsats	36
6.4. Förslag till fortsatt forskning.....	37
Litteraturförteckning	38
Bilaga 1.....	40
Bilaga 2	41

1. Inledning

När vi satte oss ner för att bestämma vilket ämne vi skulle välja till vårt examensarbete började vi med att tänka efter om det var något ämne vi saknat under vår utbildning. Vi kom ganska snabbt fram till att vi inte hade mycket kunskap om utvecklingssamtal. När vi sedan försökte komma överens om vilken åldersgrupp vi skulle titta närmare på kom vi fram till förskoleklassen. Vi kände att förskoleklassen var en verksamhet vi både tyckte var extra intressant då vi båda haft verksamhetsförlagd utbildning där samt att förskoleklassen var en verksamhet vi båda skulle vilja jobba i. Vi funderade även på vilka erfarenheter vi själva hade av utvecklingssamtal och kom båda ganska snabbt fram till att erfarenheterna inte var dem bästa. Vi kände båda att våra utvecklingssamtal handlat om att checka av vad man uppnått och att det var ett tillfälle för läraren att informera våra föräldrar om hur det gick för oss i skolan.

Vi har förstått att ett utvecklingssamtal är ett samtal som skall ske mellan lärare, elev och vårdnadshavarna en gång per termin där ämnet är barnets utveckling. Utveckling är ett begrepp som är framåtsyftande vilket innebär att samtalet skall utgå från barnets nuläge och mynna ut i vad som förväntas av framtiden. Förskoleklass är en verksamhet som är en blandning av förskola och skola detta innebär att även utvecklingssamtalet måste vara en blandning av dessa verksamheter.

Eftersom utvecklingssamtalet är en viktig del i barn och elevers skolverksamhet är vi intresserade av hur ett bra utvecklingssamtal bör utformas. Går det att skapa en optimal grundmall är frågan. Det vi har funderingar över är hur man utformar ett utvecklingssamtal på bästa sätt, vilka punkter som bör vara med, vart fokuset ligger under samtalet, vad det finns för hinder eller dilemman samt vad lärarna tänker om dokumentation och uppföljning. Vi funderar även lite över vad som gör utvecklingssamtalet i förskoleklassen så speciellt eller annorlunda från andra verksamheter utvecklingssamtal. Vad är det man fokuserar på då förskoleklassen inte har uppnående mål.

Vi hoppas att vi genom det här arbetet kommer att kunna ge någon klarhet i frågan om utvecklingssamtal. Samtalet som barnet kommer att gå igenom två gånger om året under sina tio år i grundskolan om man räknar in förskoleklassen och ytterligare tre år under sin tid i gymnasiet.

Det vi mest är nyfikna på är hur man *utformar utvecklingssamtal i förskoleklassen*, den verksamhet som är bron mellan förskolan och skolan.

1.1.Syfte och Forskningsfråga

Syftet med detta examensarbete är att genom intervjuer försöka ta reda på hur man som lärare kan utforma det bästa utvecklingssamtalet för alla parter i verksamheten förskoleklass.

Vår forskningsfråga är:

- Hur resonerar några lärare om utvecklingssamtal och hur de bör utformas.

1.2. Begreppsdefinition

I detta arbete har vi valt att använda oss av begreppet barn då vi både talar om barnet och eleven. Författarna till vissa av böckerna har benämningen eleven i sina böcker då de ofta riktar sig till äldre barn men då vi anser att barnen fortfarande är små då de går i förskoleklass och faktiskt inte går i skolan än har vi valt att använda oss av benämningen barn.

Vi har även valt att använda oss av begreppet vårdnadshavare i talet om föräldrar och vårdnadshavare då vi anser att denna benämning är en mer neutral benämning samt att i dagens samhälle är inte alltid föräldrarna barnets vårdnadshavare.

Tillsist har vi också valt att benämna pedagog och lärare som lärare i detta arbete då alla informanter varit utbildade lärare.

2. Litteraturgenomgång

I det här avsnittet kommer vi att redogöra för vad läroplanen och skolverket skriver om utvecklingssamtal samt redogöra för tidigare forskning. Vi har dock ingen utländsk litteratur att referera till då vi inte funnit något som varit relevant om det svenska utvecklingssamtalet.

2.1. Tidigare forskning

Skolan och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång skall skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

- Lpo 94 (Skolverket, 2006, sid. 14)

2.1.1. Mellan behaviorism och humanism

Steinberg (2008:a & 2008:b) talar om i sina böcker *Professionella samtal Konsten att leda utvecklingssamtal i skola* och *Professionella samtal Konsten att leda utvecklingssamtal i förskolan* om att läroplanerna har en stark humanistisk förankring men att skolan trots detta är mycket uppbyggt på behaviorism. Enligt författaren utgår läroplanerna från att människan vill och kan ta ansvar samt vill och kan lära sig. Det handlar bara om motivation och vilja. Det författaren menar med att skolan jobbar mer efter behavioristiska tankar är att man hela tiden i skolan har ett belöningsystem. Inte enbart genom betyg. Författaren ger exempel om att man "motiverar" eleverna med att locka dem att jobba hårdare, snabbare eller tystare om de får en belöning. Författaren säger att "skolan har en humanistisk filosofi, men till stor del en behavioristisk praxis." (2008:a sid. 12) Författaren menar med detta att man i skolan har en filosofi om att barnet skall var i centrum vilket är en humanistisk filosofi. Samtidigt menar författaren att vi på ett behavioristiskt sätt att säger "Barn vet inte sitt eget bästa. Vi vuxna vet vad barn behöver veta och göra för att de ska kunna ta sin plats som konstruktiva medborgare." (2008:a sid. 16) Så balansen mellan behavioristiska och humanistiska teorier blir ett dilemma i sig för dagens skola.

2.1.2. Förskoleklass en delad verksamhet

Skolverket (2008) har definierat förskoleklassen som en verksamhet "där två kulturer möts; grundskolan och förskolan." (internetkälla 1) De menar att det centrala för pedagogiken i förskoleklassen är att den fortfarande är inspirerad av lek och skapande samt att man med ett temainriktat arbetssätt skall jobba för att väcka barnens egen nyfikenhet. Skolverket pekar också på att förskoleklassen är första steget in i skolan och därför tillhör verksamheten läroplanen för den obligatoriska skolan. Det som dock är unikt för förskoleklassen är att verksamheten inte har några uppnående mål. Det är upp till kommunerna och skolorna hur förskoleklassverksamheten utformas och därför kan förskoleklassverksamheten se olika ut.

Skolverket talar om i publikationen *Förskoleklass – i en klass för sig* (2006) att förskoleklassen som verksamhet infördes 1998, en verksamhet som är frivillig att placera sina barn i. Om man vill placera sitt barn i förskoleklass är kommunen man bor i skyldig att ordna en plats till ens barn till höstterminen det år barnet fyller sex år. Verksamheten är till för att förbereda barnet för kommande skolgång och skolans

som verksamhet. Barnen skall förberedas för nya miljöer så som matsal, gymnastiksal, klassrum och skolgård.

Verksamheten skall enligt skriften *Att leka sig in i skolans värld* (2006) från Myndigheten för skolutveckling vara en verksamhet som är en introduktion till skolan samtidigt som den skall behålla förskolans anda om lek och lärande. I förskoleklassverksamheten är det fortfarande viktigt att ta vara på barnens intresse och man skall möta barnen där de ligger i sin utveckling. I förskoleklassen finns inga uppnående mål och det innebär att det inte finns några "krav" på barnen. Förskoleklassens största uppdrag är att skapa en trygghet för barnet samt en lätt och smidig övergång till skolans värld.

Myndigheten för skolutveckling (2006) uppmanar vårdnadshavarna i sin skrift *Att leka sig in i skolans värld* att ta sitt ansvar för att hjälpa verksamheten att utvecklas. Detta kan vårdnadshavarna göra genom att föra en dialog med personalen i verksamheten och ställa frågor. Vidare menar man att vårdnadshavarnas frågor skapar nya tankar hos personalen vilket startar ett utvecklingsarbete i verksamheten.

2.1.3. Utvecklingssamtal ett samtal

7 kap. 2 § Läraren ska fortlöpande informera barnet och barnets vårdnadshavare om barnets skolgång. Minst en gång varje termin ska läraren, barnet och barnets vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur barnets kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

– Grundskoleförordningen (1994:1194)

Ett utvecklingssamtal är ett samtal som skall ske mellan lärare, elev och vårdnadshavare en gång per termin. Utvecklingssamtalet skall vara till för barnets utveckling. Förskoleklass är en blandning av förskola och skola därför blir dessa utvecklingssamtal en blandning av båda verksamheterna.

Lärarens skall: Genom utvecklingssamtal främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling.

- Lpo 94 (Skolverket, 2006, sid. 16)

Buckhøj-Lago (1995) talar om att utvecklingssamtal skrevs in som obligatoriskt i grundskolan i Lpo 94. När det hände så var det många som undrade vad ett utvecklingssamtal egentligen är och hur uppdragen i läroplanen ska mötas. Vidare talar författaren om att det som skiljer ett utvecklingssamtal mot ett kvartsamtal är att kvartsamtalet mer vände sig mot vårdnadshavarna än barnet. Författaren talar också om att alla skolor själva formar innehållet efter sina mål och på så sätt blir inte en skolas samtal likt en annan skolas. Öhlmer (2006) säger att största skillnaden mellan ett utvecklingssamtal och ett kvartsamtal är namnet, man hör att ett kvartsamtal handlar om ett samtal på en kvart. Ett utvecklingssamtal är däremot ett samtal om utveckling som inte har någon tidsangivelse. Utveckling är också ett begrepp som är framåtsyftande, vilket innebär att samtalet skall innehålla mer än

enbart information om hur barnet ligger till i nuläget, samtalet skall även innehålla inslag om vad som förväntas av framtiden.

Samtalet skall handla om hur barnets utveckling i och utanför skolan kan främjas. Det är inte längre ett samtal där läraren stämmer av med vårdnadshavarna hur barnet ligger till i verksamheten för tillfället. Ellmin (1995) säger att läraren i utvecklingssamtalet skall göra en utvärdering av barnet, vilka mål barnet uppnått eller behöver jobba vidare för att uppnå.

Skolan skall klargöra för elever och vårdnadshavarna vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i frågan om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

- Lpo 94 (Skolverket, 2006, sid. 5)

Både Ronthy-Östberg, Ellmin och Buckhøj-Lago (1994, 1995 & 1995) är överens om att det är viktigt att ha en bra inledning i samtalet, för att skapa trygghet. En bra början på ett utvecklingssamtal är att prata om vad samtalet skall innehålla så alla parter kan förbereda sig på vad som kommer. Lindh (1997) talar om att inledningen i ett samtal samt dess uppföljning ger deltagarna en antydning om vilka möjligheter som kommer att finnas för dem att komma in i samtalet. Därför är det viktigt att redan här ge deltagarna en vink om vilka möjligheter de kommer att ges till att ta sig in i samtalet. Författaren menar att detta är ytterst viktigt att tänka på så att alla deltagarna kan känna att de kan bli delaktiga. Vidare menar Ronthy-Östberg, Ellmin och Buckhøj-Lago (1994, 1995 & 1995) att utvecklingssamtalet är till för alla parter som deltar och därför skall all få chans att prata på lika villkor. Samtalet skall bygga på ömsesidig respekt och skall vara framåtsyftande. Buckhøj-Bohman (1995) tar upp att de flesta vårdnadshavarna har en föreställning om vad utvecklingssamtal är, då många är med om sådana samtal på sin arbetsplats för att själva utvecklas.

Buckhøj-Lago (1995) säger att det är viktigt att utvecklingssamtalet är väl förberett och att alla som är delaktiga i samtalet ska kunna vara med och påverka. Alla ska känna sig lika delaktiga. För att samtalet ska bli så bra som möjligt och för att alla ska kunna vara med och påverka samt vara delaktiga behövs det tydliga och konkreta mål. Buckhøj-Bohman (1995) tar också upp att utvecklingssamtal som sker i skolan skall vara ett ömsesidigt samtal där alla skall få komma till tals och ta lika mycket plats. Vilket är viktigt att ha i åtanke, ju fler deltagare det är i samtalet desto mindre samtalstid får man. Författaren menar att eftersom det är barnet som skall stå i centrum är det viktigt att man tänker på att samtalet inte lämnar dess fokus. Här måste man också ha i åtanke att barnets vårdnadshavare skall kontaktas. Om barnets vårdnadshavarna till exempel är skilda men båda har vårdnad om barnet skall båda vårdnadshavarna kontaktas och om båda vårdnadshavarna inte vill komma till samma möte har man skyldighet att ordna två samtal. Enligt Buckhøj-Lago (1995) är det viktigt att man tänker på syftet med samtalet. Ett utvecklingssamtal skall som låter som, handla om utveckling. Vidare säger författaren att erfarenheter, förutsättningar och behov som barnet har, skall lyftas fram under samtalet.

Gars (2006) talar om hur viktigt det är att vid utvecklingssamtalet tänka på att det är barnet som är huvudpersonen. Om barnet inte är närvarande är det upp till läraren att gestalta barnet och det är inte alltid enkelt. Att barnet inte deltar fysiskt i samtalet kan ofta ske i förskolan och ibland i förskoleklass. I grundskolan skall däremot barnet

delta i utvecklingssamtalet. Kihlbaum Larsson (1995) pratar om att när barnet deltar i utvecklingssamtalet är det viktigt att man som lärare och vårdnadshavare tänker på att prata *med* barnet och inte om den. Att prata över huvudet på barnet är något som annars lätt kan uppstå. Lindh (1997) talar om vikten av att välja frågor rätt i samtalet, att frågor antingen är öppna eller slutna frågor. Med öppna frågor menas de frågor om man kan svara fritt och "öppet" på och slutna frågor är frågor som enbart kräver ja eller nej som svar. Författaren talar också om att det är hur en fråga ställs och i vilket sammanhang som ger den svarande en möjlighet till att tolka frågan som öppen eller sluten och därmed ge ett förväntat eller oväntat svar. Författaren påpekar att även en sluten fråga kan ge ett långt svar.

Gars (2006) talar också om att för att lärarens skall kunna förbereda sig ordentligt inför ett utvecklingssamtal måste läraren ta sig en titt på hur barnet ligger till i sin utveckling i förhållande till målen. Detta sker ofta i någon form av dokumentation. Ofta jobbar både förskola och skola med portfolio. Vidare menar författaren att för att kunna göra en helsidig bedömning måste även läraren observera barnet och vissa fall göra olika tester med barnet. Tester i form av rena prov är mer vanligt ju högre upp i skolan man kommer. I förskolan jobbar man mest med att observera barnet. Det är viktigt för ett lyckat samtal att både lärare, elev och vårdnadshavare kommer väl förberedd till utvecklingssamtalet.

Buckhøj-Bohman (1995) talar om det praktiska runt ett utvecklingssamtal. Man måste i god tid bjuda in vårdnadshavarna till detta samtal och i inbjudna skall det stå vart samtalet skall äga rum. Vart samtalet äger rum är också en viktig aspekt att tänka på då klassrummet inte alltid är bästa platsen för utvecklingssamtalet. Det viktiga med samtalet är att fokusera på barnet och då är det bättre att sitta i en neutral miljö så som ett samtalsrum som är mer anpassat för samtal. Det är bättre att sitta i en avslappnad miljö, då vårdnadshavarna också en gång i tiden gått i skolan kan ett klassrum väcka många olika känslor och tankar hos vårdnadshavarna och därför kan det vara bättre att välja en mer avslappnad och neutral miljö. Det kan vara så att vårdnadshavarna vägrar eller inte har möjlighet att komma till skolan för ett utvecklingssamtal och då kan ett sätt vara att läraren kommer till barnets hem för att ha samtalet, dock är det mer praktiskt att vara på skolan där man har tillgång till allt barnet jobbat med. Det är ett stort dilemma som man måste ta ställning till om samtalet inte kan hållas på skolan.

Ellmin (1995) talar om att för att utvecklingssamtalet skall bli lyckat är det viktigt att alla parter är överens om vad man får och bör ta upp under samtalet, att stämningen känns bra och att ett förtroende går att bygga upp mellan alla parter. Kihlbaum Larsson (1995) menar också att det är viktigt att alla får känna att de har rätt enligt deras uppfattning.

Vidare talar Kihlbaum Larsson (1995) om att utvecklingssamtalet bör innehålla vissa delar, det skall göra barnet medveten om sina egna möjligheter och få en bild av vad för möjligheter det finns just för henne eller honom samt att barnet får uttrycka sina egna tankar, bland annat om vad barnet upplever som lätt eller svårt. Att låta barnet tala om vad den själv vill uppnå tillhör ofta grundskolan men är en viktig del att ta upp. Vidare talar författaren om att man också måste låta vårdnadshavarna ge sin bild av barnets situation i verksamheten. Författaren talar sedan vidare om att det i vissa utvecklingssamtal kan finnas känsligheter som behöver tas upp och då är det viktigt att vara försiktig så man inte kränker barnet eller vårdnadshavarna men

samtidigt påvisar att detta är ett problem. I vissa fall skriver man ett åtgärdsprogram för ett barn som behöver ett.

Ellmin (1995) skriver att utvecklingssamtalet är skolans viktigaste sätt att informera både vårdnadshavarna och barnet om barnet utvecklig och i samtalet finns de även rum för vårdnadshavarna att tala om deras syn på sitt barn. Det är också till för att främja barnet kunskaps- och sociala utveckling samtidigt som samtalet är till för att klarlägga vart barnet befinner sig just nu i sin utveckling i förhållande till de nationella målen. Utvecklingssamtal är ett samtal som både sker i förskolan, förskoleklass och grundskolan och i de flesta fall även i gymnasiet. Därför är det viktigt att se utvecklingssamtalet som en viktig del av undervisningen. Författaren talar sedan om att eftersom utvecklingssamtalet skall vara framåtsyftande och främja barnets utveckling slutar oftast samtalen med en överenskommelse om vad som behöver jobbas vidare med. Vad barnet själv kan göra, vad vårdnadshavarna kan hjälpa till med samt vad lärarens skall göra. Dessa mål skrivs ofta ner och sparas till nästa utvecklingssamtal för att kunna utvärderas. Buckhøj-Lago (1995) nämner också att om barnets vårdnadshavare begär skriftlig information om barnets skolgång ska läraren ge vårdnadshavaren det.

Buckhøj-Bohman (1995) talar i sin bok om olika hinder som kan uppstå som gör att samtalet inte blir utvecklande. Det kan bland annat vara så att det är för många deltagare i samtalet, är det många vuxna som deltar kanske barnet inte vågar eller orkar uttrycka sin mening om vad den själv vill och tänker. En annan anledning kan vara att läraren använder sig av sitt yrkesspråk och använder svåra och luddiga begrepp som inte vårdnadshavarna eller barnet förstår. Som lärare är det också viktigt att inte gå i försvar om vårdnadshavarna eller barnet ifrågasätter något eller uttrycker en känsla eller åsikt om något som rör läraren eller arbetssättet. Hinder kan också uppstå om barnet kommer från ett annat land och kulturkrockar uppstår.

Ellmin & Josefsson (1995) tar också upp hinder som kan uppstå här talar dem om låsningar som kan ske. Med låsningar menar författarna att samtal kan försvåras om relationen blivit dålig mellan antingen lärare och elev eller mellan skola och hem, så som personliga konflikter, rykten eller dåliga erfarenheter. Dessa låsningar måste då hanteras innan man kan genomföra ett utvecklingssamtal med god kvalitet. De menar också att ett hinder kan uppstå om det uppstått någon otrygghet hos någon samtalspartner. Författarna talar också om att låsningar kan ske om alla samtalspartner har olika förväntningar.

Även Jönsson (2004) tar upp vikten av att se till att samtalet har rätt fokus och hur viktigt det är att man inte glider ut allt för mycket på sidospår även om man måste få chansen att ta upp det man tänkt på. Författaren talar dock om att vissa saker inte alls hör hemma i ett utvecklingssamtal och bör kanske talas om vid ett annat tillfälle. Här kan det dock vara svårt att hitta en balans. Författaren talar bland annat om att det är ofrånkomligt att tala om andra personer i arbetslaget eller klassen och ibland är det till och med nödvändigt att tala om dessa personer. Det är viktigt att samtalet inte mynnar ut i att baktala andra. Här måste man som lärare hela tiden avväga vad som är relevant för samtalet.

Vidare tar Ellmin & Josefsson (1995) upp att det alltid kan uppstå svåra samtal och att det kan finnas både svåra vårdnadshavarna och svåra lärare. Med svåra vårdnadshavarna menar författarna vårdnadshavarna som kan befinna sig i livskriser eller svåra situationer. Det författarna menar med svåra lärare är lärare som till

exempel är otydliga i olika situationer eller lärare som utsätter elever för kränkande behandling. Om dessa svåra situationer uppstår utvecklingssamtalet bli till ett annat samtal vilket är olyckligt. Det är viktigt för läraren att försöka komma tillbaka till vad samtalet faktiskt skall handla om, barnets sociala och kunskapsmässiga utveckling i och utanför skolan. Samtidigt måste även elever och vårdnadshavarna kunna ta upp och diskutera saker som de ser som oacceptabelt.

Steinberg (2008:a & 2008:b) talar om i sina böcker *Professionella samtal Konsten att leda utvecklingssamtal i skola* och *Professionella samtal Konsten att leda utvecklingssamtal i förskolan* att det viktigaste man skall göra i ett utvecklingssamtal är att leta reda på och fokusera på barnets styrkor. Detta menar författaren kommer att bidra till att barnet kommer känna mer lust till att engagera sig i sitt lärande.

I sina böcker talar Steinberg (2008:a & 2008:b) om olika modeller och teorier som man kan ha i åtanke när man har ett utvecklingssamtal. Steinberg tar upp Maslows behovstrappa som handlar om att komma längre och längre upp på trappan och att man inte kan gå vidare till nästa steg förrän man uppfyllt det steg man står på. De fem steg som behovstrappan utgör är fysiologi, trygghet/säkerhet, tillhörighet, identitet och självkänsla och självförverkligande. Här är självförverkligande det högsta steget som man skall jobba mot. Därför är det viktigt att man både i förskoleverksamhet och skolans verksamhet jobbar med dessa steg. Steinberg skriver att många inlärnings- och koncentrationssvårigheter kan bero på att barnet inte känner tillhörighet till sin grupp eller bristande stöd och uppmuntran. Man måste hjälpa barnet/barnet att stärka sitt självförtroende.

Vidare talar Steinberg (2008:a & 2008:b) om Buckingham's teorier om styrkor. Här talar man mycket om att man skall stärka det som barnet/barnet redan är bra på då det är i dessa saker barnet har störst utvecklingspotential. Samtidigt som man jobbar med det barnet behöver förbättra så skall man också jobba mer med det som barnet ser som meningsfullt för sig själv. Författaren skriver att:

”så många som möjligt, så ofta som möjlig, ska göra det de brinner för och är bra på!”

(Steinberg 2008:a sid. 39)

Detta menar författaren både riktar sig till arbetslaget och barnen. Vidare menar författaren att alla mår bättre av att göra det de tycker om att göra. Samtidigt talar författaren om att det självklart inte är så att man alltid, kan göra det man tycker bäst om och aldrig göra annat som behövs, utan så många som möjligt ska så ofta som möjligt få chansen att göra det de tycker om och är bra på. Författaren menar att för att hjälpa barnet med att finna det som de är bra på och tycker om är det viktigt att läraren engagerar sig i barnet och försöker lära känna dem. Detta är något som kan ske under hela skoldagen men även under utvecklingssamtalet.

Steinberg (2008:a & 2008:b) talar sedan om Grinders fokus på icke-verbala signaler. Här talar författaren om att man i ett samtal inte bara är verbal. Därför är det viktigt att tänka på hur man agerar och att alla människor är olika och därför behöver man möta dem på olika sätt. Inte nog med att man ska tänka på att inte tala för fort eller för långsamt eller använda sig av för svårt språk. Man måste också tänka på hur man använder sig av sitt kroppsspråk och titta på sin samtalspartners kroppsspråk, på så vis kan man faktiskt styra samtalet i olika riktningar. Man kan också tänka på den miljö man sitter i och har samtal, det man kan tänka på är störande moment som om

en telefon eller dator låter, att man är noga med att stänga av ljudet på sådant så att samtalspartnern inte uppfattar sig som mindre viktig. Det hela handlar om att anpassa sig efter sin samtalspartner. Även Lindh (1997) talar om icke-verbal kommunikation och om hur viktigt det är att ta med denna aspekt när man skall genomföra ett samtal. Man måste själv förstå att det inte enbart är det verbala språket som har betydelse i samtalet. Författaren påpekar också att ens egen förmåga att uppfatta de andras ordlösa signaler har en stor betydelse för hur samtalet kan arta sig.

Vidare talar Steinberg (2008:a & 2008:b) om samtalsmetodik. Om förutsättningar för att ett samtal skall bli bra. Författaren talar om att det är viktigt att man har en god relation till de barnen man har hand om och dess vårdnadshavare. Man ska visa respekt och vara en god lyssnare samt visa att man tar vårdnadshavarna och barnens åsikter på allvar. Författaren talar om en ”vad- hur-när-modell” som har ett ursprung hos Mike Pegg. Denna modell handlar om att definiera ett problem (vad) för att sedan diskutera om hur man skall lösa problemet (hur) för att till sist tala om när man skall jobba med lösningen (när). Tillsist talar författaren också om att det är mycket viktigt att man följer upp detta arbete och ser till att det man kommit överens om också utförs.

2.1.4. Portfolio

Ellmin (2003) talar om att portfolio är ett engelskt begrepp som betyder ”något att bära blad i” vidare talar författaren om att detta är en enkel och bra beskrivning, dock är det inte riktigt så enkelt att jobba med portfolio som att bara lägga blad i en mapp eller pärm. Portfolio är mer som ett arbetssätt som förskolor och skolor använder sig av, det är ett sätt för lärare att tillsammans med barnet dokumentera dess utveckling. I portfolion skall man spara vissa delar av det barnet gör i verksamheten. Detta är ett steg i riktningen mot att barnet skall bli medveten om sitt eget lärande och sina egna förmågor. Att jobba med portfolio lär även barnet att reflektera och utvärdera sig själv och sina arbeten. På så sätt kommer barnet att lära sig att påverka sitt eget arbete och sin framgångsväg.

Vidare talar Ellmin (2003) om att arbetet med portfolio är lika mycket ett arbete med dokumentation som ett förhållningssätt och skall vara lärarlett samtidigt som barnet är aktiv, portfolion skall också var meningsfull och positiv. Det är i portfolion man skall spara det bästa av barnets prestationer, både ur lärarens och barnets synpunkt. Portfolion skall beskriva och synliggöra barnets utveckling, man skall tydligt kunna se mål som uppnås, hur barnet lär sig samt hur barnet tänker kring sitt lärande och sin utveckling. Det viktiga i detta arbete är också barnets förhållningssätt till denna portfolio. Det är trots allt viktigt att barnet själv får bedöma och utvärdera sina arbeten som samlas i denna portfolio. Arbetet med portfolio visar på ett modernt sätt att arbeta med kunskap och lärande och genom att arbeta med portfolio arbetar man med verksamhetens pedagogiska grundsyn. Arbetet stödjer läraren i sin roll som handledare i barnets skolgång och tillsammans med vårdnadshavarna kan man stärka barnet självförtroende samt utmana dem. Barnet lär sig också under arbetets gång att ta ansvar för sin kunskapsprocess och lär sig genom självständigt skapande och reflektion, både ensam och i samarbete med andra.

Ellmin (2003) talar också om att det finns två typer av portfolio, en arbetsportfolio och en visningsportfolio som man kan arbeta med. Det som är utmärkande för

arbetsportfolion är att den innehåller väldigt många arbeten från barnet. Man sparar allt under en termin för att sedan gå igenom det i arbetsportfolion och välja ut delar som ska flyttas över till visningsportfolion. Arbetsportfolion är en portfolio som är mer aktuell för stunden, både för barnet, läraren och vårdnadshavarna och den arbetar man oftast med en termin i taget. Visningsportfolion däremot är den portfolio som man samlar det bästa ur arbetsportfolion år efter år och det är i denna portfolio man ser den verkliga utvecklingen och ser lärprocessen över en längre tid. Visningsportfolion följer med barnet hela sin skolgång och i överlämnande mellan lärare eller byte av skola kan den nya läraren titta igenom barnets arbeten och se en del av dess utveckling och vad de tillsammans kan arbeta vidare med.

Ellmin (2003) berättar också att man kan se arbete med portfolio som en individuell utvecklingsplan, dock är det bättre att se det som en del i arbetet med IUP. Båda dessa material, IUP och portfolio används som underlag till utvecklingssamtal.

Tillsist nämner författaren att portfolio dock är ett arbete som kräver tid och engagemang från både lärare och barn. Man måste se långsiktigt, ha tålamod och se det som ett kvalitetsarbete. Portfolion är värd all möda.

2.1.5. IUP

Skolverkets allmänna råd (2008) om den individuella utvecklingsplanen (IUP) säger att innehållet i IUP:n skall bestå av omdömen om barnets kunskapsmässiga utveckling, den skall även innehålla en arbetsplan om hur alla tillsammans skall jobba för att få barnet att utvecklas framåt mot de nationella målen samt vem som skall ansvara för vad. Skolverket menar också att denna skriftliga del skall vara ett komplement till det muntliga man talar om i utvecklingssamtalet och ingen ersättning av utvecklingssamtalet. Skolverket påpekar samtidigt att hur den här individuella utvecklingsplanen utformas är upp till varje enskild rektor. Detta är anledningen till att de individuella utvecklingsplanerna ser olika ut från skola till skola.

I dessa allmänna råd tar skolverket upp att i grundskoleförordningens 7 kap. 2 § står det att läraren skall i en individuell utvecklingsplan:

1. ge omdömen om barnets kunskapsmässiga utveckling i relation till målen i varje ämne som barnet får undervisning i och
2. sammanfatta vilka insatser de behövs för att barnet skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Skolverket tar också upp att alla överenskommelser mellan alla deltagare skall dokumenteras i utvecklingsplanen. Skolverket påpekar också att den bedömning som sker skall vara "saklig och grunda sig på dokumentation och analys av var barnet befinner sig i sin kunskapsutveckling." (Skolverket 2008, sid. 12) Skolverket talar också att den dokumentation som görs kan grunda sig i portfolio och att skriftliga omdömen är en utgångspunkt i utvecklingssamtalet.

I skolverkets allmänna råd tas det upp vad de skriftliga omdömena i den individuella utvecklingsplanen skall innehålla. IUP:n skall tydligt visa information om barnets kunskaper i förhållande till målen samt lyfta fram barnets utvecklingsmöjligheter. Den skall också innehålla information om barnet riskerar att inte nå de nationella

målen. Tillsist tar skolverket även upp att IUP:n skall utformas på ett sätt som inte innehåller känslig information om barnet då en individuell utvecklingsplan inte är sekretessbelagd utan en allmän handling.

I IUP och utvecklingssamtal i praktiken (2007) tar författarna upp att många lärare blandar ihop dokumentation och individuell utvecklingsplan. Det är viktigt att man skiljer på detta då det är dokumentationen som skall ligga till grund för den individuella utvecklingsplanen. Det är viktigt att påpeka att en IUP i princip bara skall innehålla tydliga mål samt hur man skall jobba för att nå dem.

Författarna till IUP och utvecklingssamtal i praktiken (2007) påpekar också att många lärare upplever det svårt att göra målen tydliga för vårdnadshavarna och barnet. Då en IUP skall grunda sig i målen måste man också göra dem tydliga för både barnet och vårdnadshavarna för att de skall kunna förstå den individuella utvecklingsplan som upprättas för det barnet. Här talar författarna om att man tillsammans i sitt arbetslag måste göra målen tydliga och konkreta så att man tydligt kan göra kopplingar till dem. Samtidigt ska man göra en formativ bedömning av barnet och sammanställa detta till mål i dess individuella utvecklingsplan. Formativ bedömning menar författarna är den bedömning som har syftet att inrikta sig på barnets fortsatta lärande. Detta innebär att man är saklig i sin bedömning och inte lägger in några egna värderingar, det handlar om att bedöma barnet utifrån dess utveckling i förhållande till målen. Författarna talar även här om att portfolio är ett bra sätt att dokumentera barnets utveckling och sedan använda som grund när man gör bedömningar och upprättar mål.

För att återkoppla till läroplanen som säger att skolan och vårdnadshavarna måste ta ett gemensamt ansvar för elevernas skolgång talar författarna till IUP och utvecklingssamtal i praktiken (2007) om att den individuella utvecklingsplanen handlar om en ömsesidig överenskommelse mellan alla dessa parter där både åtaganden och ansvar skall framgå.

Författarna ger en kort och enkel förklaring till hur arbetet med individuell utvecklingsplan går till:

IUP handla till stor del om att

1. Utifrån läroplanen och kursplanerna sätta upp tydliga mål för barnets lärande
2. Göra en formativ bedömning av elevernas lärande tillsammans med barnet
3. Skapa en bra dokumentation som underlag för utvecklingssamtal
4. Tillsammans med elev och vårdnadshavarna besluta hur barnet ska arbeta vidare för att nå de uppsatta målen och hur detta arbete ska ske.

- IUP och utvecklingssamtal i praktiken (2007, sid 37)

Zetterström (2003) tar upp att det redan idag finns ett etablerat arbete med IUP både i förskolan och skolan men att många känner sig pressade av den brist på resurser som finns för detta arbete. Författaren tar också upp att de som jobbar inom denna verksamhet vet att de inte kommer kunna räkna med ökade resurser. Det som författaren vill peka på är att med stöd av en IUP kan man bättre använda sig av de resurser som redan finns och på ett lättare sätt informera både barnet och vårdnadshavarna om vad som förväntas i enlighet med målen.

3. Metod

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för den metod vi valt att använda oss av under det här examensarbetet. Vi kommer att beskriva det urval vi har gjort samt diskutera arbetets tillförlitlighet.

3.1. Forskningsstrategi

Vi har gjort en kvalitativ undersökning då vi har valt att använda oss av semistrukturerade intervjuer som metod. Denscombe (1998) menar att arbetet blir kvalitativt då vi i vår analys har utgått ifrån vad de intervjuade lärarna har berättat om utvecklingssamtal. Stukát (2005) menar att det som gör en studie kvalitativ är när man berör ett nytt och otillräckligt utforskat område eller om man belyser ett redan känt område med nya perspektiv. I vår studie så belyser vi nya perspektiv i det redan kända området *utvecklingssamtal* dock har vi inte funnit någon tidigare forskning om utvecklingssamtal i just *förskoleklass*. Vidare menar författaren att syftet med en kvalitativ forskning är att upptäcka och beskriva de nya perspektiven på det studerade området. Författaren säger också att det ofta är en kvalitativ studie som ger inspiration till att göra en kvantitativ undersökning om fenomenet.

3.2. Datainsamlingsmetod

Vi har använt oss av semistrukturerade intervjuer. Vi ansåg att intervjuer passade bäst för vår undersökning då vi ville få fram mycket information. Vi vet av erfarenhet att det kan vara svårt att få långa svar om man använder sig av enkäter, särskilt om den här undersökningen behöver mycket information. Enkäter är mer för en undersökning som vill fastställa viss information. Vi ville även att svaren skulle bli så sanningsenliga som möjligt och då ansåg vi att det var bättre att använda intervjuer då man både kan se och höra informanten.

Stukát (2005) menar att man genom intervju kan använda sig av den fakta informanten berättar samtidigt som man kan observera informantens kroppsspråk för att försöka se om det informanten säger är sant. Vidare talar författaren om att vid semistrukturerade intervjuer bör den som intervjuar ha en lista med frågor som skall besvaras, dock bör intervjuaren vara inställd på att vara flexibel när det gäller frågornas ordningsföljd och ska kunna låta informanten utveckla sina idéer och tala mer utförligt om varje ämne. Författaren menar att frågorna och svaren är öppna och betoningen ligger på informanten ska kunna utveckla sina svar och synpunkter. Vidare talar författaren om att semistrukturerade intervjuer är av den personliga typen vilket innebär att intervjuaren har en träff med informanten.

Vidare menar Stukát (2005) att det är viktigt att förbereda sig väl. I förberedelserna utformade vi olika frågor och kom fram till ett par frågor som vi tyckte var passande till vår undersökning. (Bilaga 1) Vi besökte informanterna innan vi utförde intervjuerna och lämnade papper med frågorna så att informanterna kunde förbereda sig. Vi bestämde även vid detta tillfälle ett datum, en tid och plats för samtalet då intervjun skulle ske. Vi diskuterade även om hur lång tid intervjun skulle ta då intervjuerna kom att ske under skoltid, så att informanterna visste hur lång tid de skulle vara borta från verksamheten. Eftersom alla intervjuer gjordes i skolor och på skoltid var det i vissa fall ganska svårt att hitta någonstans att sitta ostört. Vi hade

sedan tidigare bett informanten om deras tillstånd att få använda bandspelare och spela in intervjun. (Bilaga 2) I vissa fall intervjuades två lärare samtidigt. Det var både bra och mindre bra. Det som var bra var att ibland när den ena informanten kom av sig kunde den andre informanten hjälpa till att hitta tillbaka till rätt spår. Det som var en nackdel var att när man intervjuar två informanter samtidigt blir det lätt att de pratar i mun på varandra eller att man låter ena personen prata mer.

Denscombe (1998) menar att det är bra att använda sig av bandspelare vid stora och många intervjuer. Eftersom bandspelare enbart fångar upp den verbala kommunikationen menar författaren att det också är bra att ha med sig papper och penna för att föra anteckningar om informantens kroppsspråk. Innan vi utförde intervjuerna var vi noga med att undersöka så att utrustningen som vi använde oss av vid inspelningen fungerade vilket författaren säger är viktigt då en intervju inte går att göra om och få lika unik om bandinspelningen skulle ha misslyckats. Vidare menar Denscombe att det som kan vara negativt med ljudinspelning är att om det är flera informanter så kan de prata i mun på varandra, vilket kan medföra att det blir svårt att urskilja vem som säger vad vid transkribering. En annan nackdel kan också vara att andra ljud tas upp av inspelningen så som ljud från angränsande rum.

Författaren talar även om huvudfrågor och användandet av följdfrågor. Vi hade nio stycken huvudfrågor som vi använde oss av som grund sedan följde vi även upp vissa svar med följdfrågor. Författaren talar vidare om att man skall försöka skapa en trygg stämning. För att informanten ska kunna slappna av och finna sig till rätta bör den första frågan vara en enkel fråga exempelvis kan man fråga något om informanten själv och dess roll i förhållande till ämnet. Därför valde vi att börja med att ställa frågan om hur länge informanten varit verksam lärare.

3.3. Urval

Stukat (2005) talar om val av undersökningsgrupp och menar att för att kunna bedöma tillförlitligheten måste man få veta hur gruppen har valts ut, hur många som ingått och om det skett några bortfall.

Vi kom tillsammans med vår handledare överens om att vi behövde göra minst tio intervjuer med utbildade förskollärare för att vi skulle få ut tillräckligt med information. Vi tog kontakt med fyra olika förskoleklasser i medelstora skolor i en medelstor stad i Sverige och intervjuade många gånger de två förskollärare som jobbade i dessa klasser. Vi valde att dela upp intervjuerna och intervjuade olika lärare var och en för sig. Vissa av informanterna har velat bli intervjuade i par och då har en av oss utfört den intervjun. Vi valde att enbart intervjuade lärare då arbetet skulle bli för stort om vi även tog med föräldrar och barns åsikter i arbetet.

Vi intervjuade bara kvinnor då det inte fanns någon man som jobbade i förskoleklass på de skolor som vi använt oss utav. Informanterna var i olika åldrar och dem hade varit verksamma lärare allt ifrån 2,5 år till som mest 37år men de flesta hade varit verksamma lärare i stora drag runt 30 år. Vår roll när vi har varit ute och intervjuat har varit neutral för att på så sätt inte påverka informanterna vilket Denscombe (1998) menar är mycket viktigt.

Under vår intervjuperiod skedde det inga bortfall.

3.4. Databearbetning och analysmetod

Stukát (2005) menar att ”huvuduppgiften för det kvalitativa synsättet är att tolka och förstå de resultat som framkommer.” (sid. 32) Vår analys av resultatet speglar detta.

Denscombe (1998) talar om att man kan samla kvalitativ data på olika sätt bland annat genom intervjuer och sedan utskrifter av de transkriberade data. Vidare menar författaren att man sedan måste organisera den data man fått in innan man kan analyserar den. För att organisera menar författaren att man i största möjliga utsträckning bör ha likartad format på materialet, eftersom detta underlättar både lagring och sovring av material. Författaren talar sedan om att koda och kategorisera data så att de lätt kan identifieras och lagras på ett bra sätt. Författaren menar att koda data innebär att bryta ner det insamlade materialet till analysenheter samt att kategorisera dem.

När vi genomfört de tio intervjuerna delade vi upp dem så att vi hade fem var att transkribera. Därefter har vi båda läst igenom alla intervjuer. Vi tror att intervjuerna gav mycket information tack vare att informanterna fått frågorna i förväg och på så sätt har kunnat förbereda sig väl. Efter att vi transkriberat intervjuerna gjorde vi en sammanställning av våra svar i olika kategorier och började sedan med att analysera och jämföra svaren med den litteratur vi funnit. När vi analyserade svaren tittade vi först efter vad de stora punkterna var som de flesta lärare hade berört, för att finna någon slags grundläggande struktur. När vi funnit dessa enligt oss stora punkter tittade vi i den litteratur vi funnit vad som kunde bekräftas eller icke bekräftas och fann ganska snabbt att alla delar i resultatet var nämnda av diverse författare i olika sammanhang. Genom att titta på vad litteraturen sa om delarna i resultatet anser vi att vi gjort en grundlig analys. I både resultat och analys har vi valt att använda oss av samma kategorier för att man enkelt skall kunna se samband.

3.5. Reliabilitet

Stukát (2005) skriver att reliabiliteten i en undersökning beror på hur stor tillförlitligheten är i undersökningen och hur bra mätinstrumentet mäter. Detta innebär att om reliabiliteten är hög skall man kunna utföra samma undersökning igen på samma sätt och få likvärdigt resultat.

Denscombe (1998) talar om att tillförlitligheten av intervju som metod beror på intervjuarens inverkan och objektivitet. Den insamlade data är unik men också specifik för informanten. Intervjuareffekten kan bli till ett problem eftersom intervjuens data är baserad på vad det är informanten berättat och återspeglar inte alltid sanningen. Ord och handlig är inte alltid den samma.

Vi anser att den här undersökningen har en relativt hög reliabilitet då vi haft direktkontakt med informanten vid intervjun samt att informanten har kunnat svara öppet på de frågor vi har ställt.

3.6. Etiska ställningstaganden

Stukat (2005) talar om hur viktigt det är att informera informanterna om deras rättigheter i deltagandet i undersökningen och vilka etiska ställningstaganden som vi som intervjuare har gjort.

I enlighet med *informationskravet* har vi informerat informanterna om vad för en undersökning vi skulle utföra, samt vad vi hade för syfte med undersökningen. Vi har genom personligen kontakt informerat informanterna om att medverkandet i intervjun var anonymt samt att om informanten ville avbryta intervjun skulle vi acceptera detta. Vilket vi även försäkrade i det informationsblad vi lämnade ut (Bilaga 2). *Samtyckeskravet* har vi tagit hänsyn till och talade om för informanterna som medverkade i undersökningen att det var frivilligt. Vi informerade även innan intervjun att vi skulle använda oss av bandspelare under intervjun vilket alla medverkande fick skriftligen ge sitt samtycke om (Bilaga 2). *Konfidentialitetskravet* innebär att vi försäkrade informanterna om att det material som framkom under intervjun skulle komma att behandlas konfidentiellt av oss och endast skulle användas i vårt examensarbete. Vi informerade även om att informanterna i det färdiga arbetet endast skulle komma att nämnas vid kön och ålder för att det inte skulle kunna gå att finna från vem informationen kom ifrån. Vi har tillsist även följt *nyttjandekravet* då vi tala om för informanterna att den information vi fick endast skulle komma att användas till vår undersökning.

4. Resultat

Resultatet kommer att struktureras och utgå från intervjufrågorna. (Bilaga 1) Resultatet kommer att beskrivas som en sammanfattning av vad lärarna gemensamt har för åsikter om hur utvecklingssamtal i förskolklass kan utformas.

För att förenkla presentationen av resultatet har vi valt att dela in den i fem kategorier;

Förberedelse

Viktiga punkter, genomförande och fokus

Dokumentation och uppföljning

Hinder för samtalet

Egna erfarenheter

4.1. Resultatpresentation

4.1.1. Förberedelse

Det som framkommit av intervjuerna med lärarna är att lärarna inför ett utvecklingssamtal samlar data genom att göra observationer t ex vid matsituationen, av- och påklädnad, samling och fri lek. De tittar på hur barnen kan samarbeta, hur grov- och fin-motoriken fungerar, det sociala, kompisrelationer samt på den språkliga utvecklingen. Man dokumenterar och skriver ner kontinuerligt om vad som sker med och i kring barnet. Därefter stämmer man av med varandra i arbetslaget, fritidspersonalen samt kollegor i de klasser förskoleklassen samverkar med om hur alla uppfattat barnet. Synen på barnen kan skilja sig en bit på vissa skolor men i stort sett så säger alla lärare att de lägger märke till samma saker. Alla lärare anser att det är bra att de är fler i arbetslaget som kan observera barnet för att sedan tillsammans göra en bedömning.

En lärare säger att:

”Det positiva med det här att jobba i arbetslag är ju när det är tufft ibland eller man har mycket funderingar kring ett barn och man vet inte riktigt hur man ska lösa det och man står där, då kan det vara skönt att veta att nej men idag, jag fixar inte det här, tar du det här, tar du den här situationen eller det här barnet eller den här. Man ger och tar, det känns skönt.”

En annan lärare påpekar att:

”Så har jag också skrivit samt att vi pratar med varandra för att få se om vi har samma bild av barnet. Man kan ju se och uppfatta barnet på olika sätt.”

En tredje lärare säger att:

”Och sedan att man pratar med varandra också i ett arbetslag, om man nu är ett arbetslag, men som när vi har varit två i förskoleklassen då innan ett samtal också att man checkar av, det här har jag sett, vad har du sett.”

På vissa skolor utförs även intervjuer med barnen innan utvecklingssamtalet, bland annat om deras trivsel och hur de själva ser på saker, så som vänner och verksamhet. Alla skolor utför någon form av språkstest, några skolor använder sig av ett Bornholmstest och andra har egna mallar de går utefter. Några av skolorna utför

också ett matematiktest. Höstens utvecklingssamtal är oftast fokuserat på det sociala, vårens utvecklingssamtal är mer fokuserat på språk och matematik.

4.1.2. Viktiga punkter, genomförande och fokus

Viktiga punkter som lärarna tycker skall tas upp är alla punkter som de tar med under samtalet. Först och främst är det den sociala biten, att man under samtalet pratar om barnets självkänsla och tryggheten i sig själv. Sedan pratar många lärare med barnet under samtalet om hur de fungerar i samspela med andra. De pratar om vilka kamrater barnen har, hur de fungerar tillsammans med sina kompisar. Exempelvis om de samsas med sina kompisar, om de andra barnen är snälla mot dem eller om någon är dum mot dem samt om dem själva vart dum mot någon. De talar också om vad barnet brukar leka.

En lärare säger:

”Som jag känner så är det oftast såhär att på hösten så lägger vi vikten vid den sociala utvecklingen. Kontakten mellan barnen eller till dom andra barnen och till oss vuxna. Och vilken roll den har i gruppen och hur den upplever sin egen roll i gruppen. Och hur dom samarbetar och tar hänsyn till både barn och vuxna. Vi får ju nya barn och ingen utav dom här barnen eller inga ska jag väll inte säga men alla känner inte varandra. Så det tar ju ett tag innan man kommer in i gruppen. Då är det viktigare att fokusera på det sociala på hösten.”

Sedan pratar de om det är någonting som barnet tycker är lätt eller något som är svårt. De pratar om hur barnet tycker att det är att vara med under samling, tycker dem det är roligt eller tråkigt samt om de tycker att det går bra att delta i samlingen. Sedan pratar de också om hur barnet fungerar i små grupper och på gymnastiken, barnen får berätta om de gillar gymnastiken samt vad de tycker om mat situationen och om de tycker om skolans mat. Man pratar även om barnets motorik och koncentration. Man går också igenom punkt för punkt i språktestet.

Det lärarna tycker är viktigt är att alltid börjar med att ta upp det positiva och ge en liten sammanfattning om hur barnet är som person, exempelvis om barnet är en glad eller trevlig pojke/flicka samt om barnet är extra duktiga på något. Sist i samtalet tar läraren upp det negativa, om det finns någonting.

En lärare påpekar detta då den berättade att:

”Jag tycker det är viktigt också att alltid fokusera och få med det som är positivt att det här kan dom så att man inte vänder det att man bara fokuserar på vad man inte hunnit och vad man inte kan.”

Vårdnadshavarna har alltid chans att under hela samtalet ställa sina frågor, men oftast tar vårdnadshavarna upp sina funderingar i slutet av samtalet, ofta då barnet inte längre är deltagande. Lärarna upplever att om det är något specifikt man behöver samtala med vårdnadshavarna om tar man det då barnet gått där ifrån. Barnens deltagande under utvecklingssamtal är mycket varierande mellan skolorna. Vissa anser att barnet skall vara med under hela samtalet, andra anser att de skall delta i en del av samtalet och till sist finns det lärare som anser att barnet inte alls skall vara deltagande. Anledningen till att vissa skolor valt att inte ha med barnen är att de tycker barnen är för små. Andra skolor menar att även om barnen är för små så skall

de delta en stund eftersom de ändå måste lära sig inför år 1, där de skall delta hela sitt utvecklingssamtal.

Lärarna tycker också att det är viktigt att tänka på att man pratar med barnet och att man vänder sig till barnet som sedan får vända sig till vårdnadshavarna och berätta för dem om olika saker. Sen pratar läraren med vårdnadshavarna och de får chansen att lyfta fram deras uppfattning.

Alla skolor tycker att barnet ska vara i fokus, även de skolor där barnet inte närvarar under samtalet tycker att barnet ska vara i fokus under samtalets gång, man bör bara pratar om barnet och inget annat. Alla håller dock med om att det är en självklarhet att barnet ska vara i fokus även om det är svårt ibland. En del skolor anser att det är lättare att hålla kvar fokusen vid barnet då de utgår ifrån en IUP, där de tar upp punkt för punkt. Alla lärare har dock varit med om vårdnadshavare som har lätt för att börja prata om annat och då ser lärarna det som deras uppgift att styra tillbaka samtalet till att prata om barnet. Detta gäller även när vissa vårdnadshavarna börjar pratar över huvudet på sitt barn.

4.1.3. Dokumentation och uppföljning

Lärarna på alla skolor dokumentera samtalen genom att skriva ner det som har uppkommit upp under samtalet i olika omfattning, även de frågor som vårdnadshavarna har tagit upp. Alla skolor som har språktest med barnen sparar språktestet.

De skolor som jobbar med IUP sparar det bladet och skriver även ner nya anteckningar i den så att de till nästa samtal kan plocka fram den för att se vad man tog upp sist.

En skola använder sig av ett ”äppel-” och ”päronträd” vilket är en form av IUP där man målar i de äpplen och päron barnet klarar av. Denna skola har även en mall för sociala mål. Många skolor använder sig också av papper med ansikten på, detta papper används för att barnet skall kunna fylla i hur den känner inför vissa moment i förskoleklassen. En del skolor använder sig också av portfolio som en del i dokumentationsprocessen.

En lärare som jobbar med dessa träd säger:

”Vi fokuserar på sociala på hösten men på vårterminen lägger vi till sociala målen och vi kallar dem för träden. Men det är olika på olika skolor. Språket har vi ju ett äppelträd, det är svenskan där olika äpplen symboliserar olika mål för vad en sexåring.”

Den uppföljning som sker efter samtalet är oftast återkommande samtal och det som skrivits ned i IUP:n är en del av det återkommande samtalet. För vissa barn skrivs även en handlingsplan där man skriver hur man ska följa upp samtalen. Redan vid samtalets slut brukar man boka in ett nytt datum för att träffas igen och försöka se om handlingsplanen fungerat. Vilket en lärare talar om så här:

”Återkommande samtal. Och sen om man behöver, vissa barn behöver man ju skriva en handlingsplan då och då skriver man ju oftast i den hur man ska följa upp samtalen också och man kanske bestämmer datum till och med om det är ja lite speciella saker, då bokar man oftast ett datum och då träffas man oftast

igen för att checka av det här. Man kanske har tätare samtal med dom föräldrarna.”

På en av skolorna talar en lärare om uppföljningen enligt följande:

”Det hinner inte vi, vi lämnar över till skolan för då är det ändå skolan som gäller, det är ju lite annorlunda för oss eftersom vi inte har barnen i 3år.”

Skolan menar att eftersom de ska lämna över barnen till skolan till hösten finns det ingen möjlighet till en uppföljning från lärarna i förskoleklassen. En anledning till detta säger samma lärare är att förskoleklass är annorlunda då de endast har barnen i ett år och inte i tre år som de flesta andra lärare.

Sedan säger alla lärare att de möter många vårdnadshavare dagligen vid hämtning och lämning och då finns det chans till att göra små avstämningar under årets gång. En lärare säger:

”Ja vi träffar ju nästan alla föräldrar på morgonen eller eftermiddagen.”

4.1.4. Hinder för samtalet

Lärarna på en skola berättar om ett hinder som kan uppstå är vårdnadshavarnas inställning till verksamheten och till personalen. Om vårdnadshavarna inte tar till sig någonting av det läraren förmedlar av olika slag, gör att man stagnerar i ett samtal. Lärarna säger att detta också kan ske om de har något känsligt att ta upp med vårdnadshavarna, då måste man som lärare känna av stämningen för hur man skall ta upp dessa saker. Något som en lärare berättar så här:

”Ja det beror ju på, det kan ju bli ett hinder om man har något känsligt att ta upp med föräldrarna, så man måste ju vara lite inkännande då, hur man tar upp sådana saker då, för då kan det ju slå stopp för allting då.”

Sedan berättar lärarna om att det finns de vårdnadshavarna som bara väntar sig information. Lärarna säger att det måste finnas en dialog för att de ska ta sig framåt. Man måste se att man har vårdnadshavarna med på tåget och att man är överens innan man går vidare i samtalet. Lärarna upplever också att om man inte har förvarnat vårdnadshavarna om att man kanske kommer att ta upp negativa saker kring barnet kan vårdnadshavarna lätt hamnar i försvarsställning. Hinder kan också uppstå om man har haft en konflikt med vårdnadshavarna innan som inte har blivit löst. På några skolor tar de även upp att om man har en relation sedan innan, är det bra om man byter vårdnadshavarna med sin kollega så att samtalet inte blir av personlig karaktär. Andra hinder kan även vara att vårdnadshavarna inte kommer till samtalet.

En skola tar upp att hinder även kan vara att läraren brister i hur den har förberett ett samtal, hur mycket den har observerat barnet, samt lärarens inställning till barnet och vårdnadshavarna inför ett samtal. De tar även upp att om läraren inte observerat och dokumenterat ordentligt kan det bli hinder för det stundande utvecklingssamtalet eller kommande samtal. Här säger en lärare:

”Ja alltså, jag känner spontant att det enda hinder som kan vara är det här att man inte hinner förbereda sig, det strular till sig så att man inte kan..

tidsmässigt, man får komma i sista sekunden och sätta sig för att man kanske har varit kort om folk, man har avtalat någon tid och så är någon sjuk och så kommer man inte ifrån när man ska så att man kommer lite stressad till samtalet och att man blir störd under samtalet.”

En annan lärare bekräftar och säger:

”Jag satt och funderade på det, en del hinder kan ju vara mina brister då i hur jag förbereder ett samtal, hur mycket jag har tittat på det här barnet.”

Många skolor tycker att miljön är väldigt viktig för hur samtalet ter sig då de inte alltid kan sitta enskilt vilket innebär att det kan uppstå många störningsmoment utifrån. Detta har gjort att en skola har valt att ha samtalen på kvällen då de upplevde att det var svårt att hitta någonstans att sitta ostört på dagtid. Lärarna säger att vid framförallt känsliga samtal är det viktigt att inte bli störd för då kan det bli svårt att få tillbaka fokuseringen.

En lärare säger:

”Jag kan tycka att ha samtal på kvällarna är betydligt mycket bättre än att ha på dan därför att man har så dåligt med rum.”

Vissa av lärarna tar också upp att det kan vara svårt att föra samtal med barn och vårdnadshavarna med ett annat språk då man måste använda sig av tolk. De är då viktigt att man vänder sig mot vårdnadshavarna som man ska prata med trots att informationen går genom tolken, de påpekar att det är viktigt att man i dessa lägen pratar i korta stycken och stämmer av så att man vet att vårdnadshavarna förstår.

En annan skola tar upp att vissa av barnen är omogna, de tycker den här situationen med utvecklingssamtal är jobbig. Men de menar att det beror helt på vem man möter.

En lärare berättar:

”...jag har ju varit med om då när barn står med rumpan i vädret och då inte vill svara och den börjar gå och leka och den orkar inte.”

4.1.5. Egna erfarenheter

Lärarnas egna erfarenheter av negativa samtal har bland annat varit samtal då de känt att de inte har nått fram. Samtal där vårdnadshavarna varit oroliga inför skolstart och tycker att det kanske skulle vara bra för barnet att gå om ett år. Vårdnadshavarna stänger av och vill inte höra utan tror att ”det ordnar sig bara de kommer till skolan”. Då kan läraren som lärare känna att den misslyckas har lite, att den inte når fram med det läraren velat säga. Läraren påpekar även att man också kan uppleva de vårdnadshavarna som säger att:

”Ja jag förstår vad du säger och jag förstår att mitt barn kommer att få det jobbigt i skolan men jag tar hellre det beslutet att placera mitt barn i skolan.”

Och då säger läraren att man i alla fall känner att man har nått ut med sitt budskap med allt det läraren ville säga. Vissa lärare menar också att det kan vara svårt att ha ett utvecklingssamtal om vårdnadshavarna inte kommer överens och istället för att fokusera på sitt barn under samtalet pratar om andra saker. Det kan då vara svårt för läraren att gå vidare och vårdnadshavarna gör det svårt för läraren att hjälpa barnet

på rätt sätt. Ett annat problem kan vara om en vårdnadshavare inte är tillgänglig och inte har några möjligheter att infinna sig på skolan under själva utvecklingssamtalet. Här har vissa av lärarna funderat över hur långt de som lärare ska behöva anpassa sig.

Alla lärare upplever att samtal blir negativa då ”de bara sitter och spotta ur sig massa information”. Då vårdnadshavarna inte har varit delaktiga i samtalet.

Andra lärare har varit med om utvecklingssamtal där de inte kunde ta upp allt de velat vilket resulterade i att samtalet inte blev bra just då. Lärarna menar att det är deras uppgift att reflektera över samtalet, ta hjälp av kollegor och chefer för att sedan ta initiativ till ett nytt samtal med dessa vårdnadshavare så att det tillslut blir bra.

Trots att alla upplevt negativa samtal i olika bemärkelser är alla lärare överens om att de flesta samtal går bra. Lärarna säger att de alltid haft positiva samtal där de kunnat känna att det skett en utveckling och att det har varit jätteroligt. De ger exempel på att om ett barn har varit väldigt stökigt eller speciellt när det kommit och vårdnadshavarna varit oroliga men att de i utvecklingssamtalet har kunnat berätta att det har skett en utveckling, då har lärarna upplevt att det är väldigt roligt att ha utvecklingssamtal.

En anledning till att många samtal går bra kan vara att vårdnadshavarna är medvetna om hur deras barn är. En annan anledning är att lärarna i förskoleklassen träffar de flesta vårdnadshavarna nästan dagligen, om det är något problem eller liknande som skulle dyka upp väntar inte läraren eller vårdnadshavarna till utvecklingssamtalet för att prata om det utan försöker att lösa det på en gång. Ärlighet och att skapa förtroende är också anledningar till att samtal kan gå bra. När man som lärare berättar om något för vårdnadshavarna är det viktigt att kunna ge konkreta exempel, t ex ”i måndags när vi var ute så hände det här...”

Tillsist säger en lärare:

”Vi är väl lite vilsna ibland i det här då, vi kan inte göra som skolan och strukturera upp i ämnen, för våran verksamhet har ju inte den karaktären. Så vi ska ju vara någonstans mitt i mellan. Vi pratar ju mycket om det sociala så därför blir det mer ett samtal om det om det ska bli bra.”

5. Resultatanalys

Vi har valt att i vår resultatanalys använda oss av samma rubriker som i resultatpresentationen för att ge en enklare överblick av analysen.

5.1. Förberedelse

Resultatet visar att alla lärare som vi intervjuat talar om vikten av förberedelsen, att de alla observerar och dokumenterar barnet. De talar om att de tar hjälp av sina kollegor i arbetslaget för att kunna göra en helsidig och rättvis bedömning. På alla skolor gör man någon form av test både i språk och matematik inför utvecklingssamtalet. Både Gars (2006) och Buckhøj-Lago (1995) bekräftar att det är mycket viktigt att man som läraren är väl förberedd inför utvecklingssamtalet. Att läraren måste göra observationer och dokumentera det den ser. Gars (2006) talar även om att man i vissa fall gör tester med barnet.

5.2. Viktiga punkter, genomförande och fokus

Alla lärare talar om att de alltid börjar samtalet med att lyfta fram det positiva hos barnet. Detta bekräftar Ronthy-Östberg, Ellmin och Buckhøj-Lago samt Lindh (1994, 1995 & 1995 & 1997) då de alla talar om att det är viktigt att ha en bra inledning på samtalet för att få alla att känna sig trygga och skapa en bra stämning.

Lärarna berättar att de fokuserar mycket på att prata om det sociala på utvecklingssamtalet för att se om barnen trivs och känner sig trygga i verksamheten. Precis som skriften *Att leka sig in i skolans värld* (2006) från Myndigheten för skolutveckling tar upp om att förskoleklassens största uppdrag är att skapa en trygghet för barnet.

Många av lärarna har tagit upp att det är viktigt att man fokuserar på barnet. De talar särskilt om att man skall vända sig till barnet, när man samtalar om barnet är närvarande. Trots detta är det många som har upplevt att vårdnadshavarna talar över huvudet på sina barn, vilket alla lärare vill undvika. Detta är något som Kihlbaum Larsson (1995) och Gars (2006) bekräftar då de också talar om att man måste tänka på att man inte pratar över huvudet på barnet. Att ha fokus på barnet ser alla lärare som en självklarhet men vet också att man kommer ut på sidospår ibland. Här är det en skola som tar upp att de tycker att de har lättare att hålla kvar fokusen på barnet med hjälp av den IUP de jobbar med. Kihlbaum Larsson (1995) och Gars (2006) bekräftar hur viktigt det är att man håller barnet i fokus då det är barnet som är huvudpersonen under utvecklingssamtalet.

Många av lärarna tar också upp att de tycker det är svårt och jobbigt att ta upp svåra ämnen och att de helst gör detta enskilt med vårdnadshavarna då de tycker att barnen är för små. Kihlbaum Larsson (1995) bekräftar att i vissa utvecklingssamtal kan man behöva tala om känsliga ämnen men att det då är viktigt att man är försiktig så man inte kränker elev eller vårdnadshavarna men samtidigt påvisar att det finns ett problem.

5.3. Dokumentation och uppföljning

Lärarna tycker att dokumentation och uppföljning är mycket viktig del i utvecklingssamtalet. De menar att genom dokumentationen kan man titta tillbaka på bland annat tidigare samtal för att kunna gå vidare med nästa. Många av lärarna talar om att de jobbar med portfolio, det har ofta hängt med sedan förskolan och är ett arbetssätt som de flesta elever kommer att få bekanta sig ytterligare med när de kommer upp i skolan. Detta bekräftar Ellmin (2003) då han talar om att jobba med portfolio mer är som ett arbetssätt för dokumentation.

Många av lärarna pratar också om individuell utvecklingsplan, IUP. Vissa skolor har mer utvecklade utvecklingsplaner än andra. En del skolor använder sig inte längre av IUP. Skolverket talar om att rektorn är den som bestämmer hur dessa utvecklingsplaner skall utformas, detta innebär att många skolor har olika sorters IUP som de tillsammans på skolan utformat.

5.4. Hinder för samtalet

Lärarna talar också om hur viktigt det är med miljön för samtalet, vart man skall sitta osv. Buckhøj-Bohman (1995) bekräftar vikten av en neutral miljö för att kunna fokusera på barnet, här pratar författaren om att det är bättre att sitta i ett samtalsrum som är mer anpassat för samtal. Några lärare tar upp detta och talar om att de bland annat väljer att ha samtal på kvällstid för att få en miljö där de inte störs. Steinberg (2008;a & 2008;b) bekräftar även detta då författaren berör den miljö man sitter i och har samtal, författaren påpekar att störande moment kan få samtalspartnern att uppfatta sig som mindre viktig.

Vissa lärare tar upp påverkan av att man brister i sin förberedelse, lärarna anser att om detta sker blir samtalet inte lika bra som de hade kunnat. Buckhøj-Lago (1995) bekräftar detta när författaren talar om att det är viktigt att utvecklingssamtalet är väl förberett.

Lärarna pratar om vårdnadshavarnas inställning och konflikter med vårdnadshavarna som hinder för samtalet. Detta är något som bekräftas av Ellmin & Josefson (1995) då författarna talar om låsningar, att det är viktigt att personliga konflikter är lösta innan utvecklingssamtalet så att samtalet inte blir till ett annat samtal och tappar fokusen från barnet. Även Buckhøj-Bohman (1995) bekräftar att det är viktigt att man inte använder sig av ett yrkesspråk så att vårdnadshavarna förstår vad man säger och kan ha en bra inställning.

Många av lärarna har talat om huruvida barnet skall vara deltagande i samtalet eller inte, detta verkar vara något som skiljer skolorna mycket åt. Men det som det talas om här är att vissa lärare anser att barnen är för små och omogna vilket de ser som ett hinder. Även de lärare som har barnet med under utvecklingssamtalet kan se hinder i att de är små, men tycker ändå att de bör delta så pass mycket som det går. Gars (2006) bekräftar att det är barnet som är huvudpersonen och talar vidare om att om barnet inte är närvarande är det upp till läraren att gestalta barnet och det är inte alltid enkelt. Författaren nämner också att barn som inte deltar i utvecklingssamtalet är vanligast i förskolan men dock också i förskoleklass.

5.5. Egna erfarenheter

Lärarna som vi intervjuade nämnde ett problem som även Buckhøj-Bohman (1995) bekräftar vilket handlar om när en eller båda vårdnadshavarna vägrar, inte är tillgängliga eller inte har någon möjlighet att infinna sig på skolan under själva utvecklingssamtalet. Ett sätt som författarna nämner för att kringgå detta dilemma kan vara att läraren kommer till barnets hem för samtal men att det är mer praktiskt att vara i skolan och ha samtalen då man har tillgång till material som barnet arbetar med där. Vissa av lärarna som vi har intervjuat har funderat över detta dilemma och hur mycket de som lärare ska behöva anpassa sig efter barnet och vårdnadshavarna.

Vissa lärare som vi har intervjuat talar om att det kan vara svårt att ha ett utvecklingssamtal om vårdnadshavarna inte kommer överens och istället för att fokusera på sitt barn under samtalet pratar vårdnadshavarna om andra saker. Det kan då vara svårt för läraren att gå vidare och hjälpa barnet på rätt sätt. Vilket även Ellmin & Josefsson (1995) bekräftar då författarna tar upp att det alltid kan uppstå svåra samtal och det kan finnas både svåra vårdnadshavarna och svåra lärare. Författarna bekräftar också att det är viktigt för läraren att försöka komma tillbaka till vad samtalet faktiskt handlar om, barnets social och kunskapsmässiga utveckling i och utanför skolan. Samtidigt talar lärarna om att de inte känner att samtalen är utvecklande om de bara sitter och "spottar" ur sig information. Något som Ronthy-Östberg, Ellmin och Buckhøj-Lago (1994, 1995 & 1995) talar om då de menar att samtalet skall bygga på ömsesidig respekt och skall vara framåtsyftande. Vilket samtalet inte blir om vårdnadshavarna bara väntar sig information om sitt barn.

6. Diskussion

I det här avsnittet kommer vi att reflektera, resonera och diskutera kring den information vi har fått av intervjuerna. Under detta avsnitt kommer även våra personliga ställningstaganden att visas. Vi kommer att sammanfatta arbetet och sedan presentera vår slutsats och avslutningsvis ge förslag till fortsatt forskning.

6.1. Metoddiskussion

I den här undersökningen valde vi att enbart använda oss av intervjuer då vi ansåg att det var det bästa sättet för att få den information vi ville ha. Vi funderade i början av arbetet på att även använda oss av enkäter. Vi insåg att för den typen av frågor vi skulle använda oss av skulle enkätinformanterna behöva skriva mycket för att kunna svara på enkäten. Vi insåg också snabbt att enkäterna skulle bli svåra att tyda och tolka i den här typen av undersökning samt att borfallet förmodligen skulle bli stort då enkäter kräver mycket av informanten. Därför lade vi ganska snabbt den tanken åt sidan och förankrade mer energi på att utforma intervjufrågor och finna många informanter.

Vi anser att vi valde rätt metod för det här arbetet. Vi har under intervjuerna haft möjlighet att spela in intervjun vilket har inneburit att vi helhjärtat kunnat koncentrera oss på att lyssna på vad informanterna hade att säga. Vi har genom inspelningen också kunnat minnas mer än om vi enbart skulle ha fört anteckningar. Vi tror att om vi enbart antecknat under intervjuerna hade mycket information gått förlorad. Dock har ljudupptagningen av bandspelaren varit av olika kvalitet. Beroende på vart vi haft möjlighet att sitta under intervjun har ibland mycket annat ljud kommit med, så som barns lek i angränsande rum. En annan nackdel var att i de fall vi intervjuade två lärare samtidigt blev det svårt att urskilja vem som sa vad när vi genomförde transkriberingen, särskilt när de pratat i munnen på varandra. I de fall vi intervjuade två lärare samtidigt kan vi ställa oss frågan om vi hade fått annan information av dem som informanter om vi intervjuat dem var för sig, vi tror dock att de endast kompletterade varandra då de jobbade på samma skola. Det enda som var en nackdel var just att det var svårt att höra vem som sa vad i vissa fall under transkriberingen.

Informanterna som deltagit i undersökningen hade alla fått ta del av våra frågor till intervjun innan intervjutillfället vilket gav dem tid att tänka och förbereda sig. Vi har också i efterhand fått höra att de varit tacksamma för detta och vi ångrar inte att vi delgav våra frågor innan intervjun. Detta tror vi har varit till vår fördel då informanternas förberedelse har gett oss mycket information. Vi tror att om lärarna hade fått frågorna direkt under intervjun hade informationen varit mer fattig. Vi anser också att vi fått mycket bra svar då vi själva kunnat styra intervjun till viss del med hjälp av våra följdfrågor som uppstod under tillfällena vid intervjuerna, vi hade även chansen att be lärarna att utveckla deras svar om det var något vi inte förstod. Detta hade inte varit en möjlighet om vi haft en annan metod.

6.2. Resultatdiskussion

Det här arbetet har väckt många tankar och vi har insett att utvecklingssamtalet är ett mycket viktigt samtal där många saker måste tas hänsyn till. Utvecklingssamtalet kan till ytan verka som en liten del av skolans verksamhet men för läraren är det ett stort arbete. Som elev eller vårdnadshavare är utvecklingssamtalet ett samtal som sker en gång per termin och i samtalet talar man om det som varit, det som är och det som komma skall. Därefter avslutas samtalet och vårdnadshavarna går hem tillsammans med sitt barn. Men arbetet som läraren gör innan, under och efter är mer än vad vi kunnat ana. Vi har även insett att förskoleklass är en speciell verksamhet som ibland inte alltid har det så enkelt. Genom detta arbete har vi fått en fördjupad kunskap om utvecklingssamtal, om hur man arbetar och vad man behöver tänka på. Vi har insett att ett utvecklingssamtal är så mycket mer än bara en avstämning, utvecklingssamtalet som vi ser det ligger egentligen till grund för hela verksamheten och för att undervisningen över huvudtaget skall kunna bli individanpassad. Vi anser att utvecklingssamtal är ett viktigt samtal.

6.2.1. Hur utformar man ett utvecklingssamtal på bästa sätt?

Att utforma en universell mall för ett utvecklingssamtal har vi insett är helt omöjligt, vår första tanke vid valet av arbete var att ”varför finns det inte en mall” och svaret har egentligen varit enkelt, det går inte då alla barn är olika. Man kan ha grundstenar som man fokuserar på men sedan är det individen som styr hur samtalet blir.

Något vi också funnit i vår analys är hur viktigt det är med den miljö man väljer att genomföra samtalet i. Vi har insett vikten av att ha tillgång till att sitta i en neutral miljö, Buckhøj-Bohman (1995) tog upp aspekten att vårdnadshavarna kan ha blandade känslor inför att sitta i ett klassrum och ha utvecklingssamtal vilket vi inte ens hade tänkt på, men självklart är det inte alla som kan tänka bort sina egna erfarenheter om de varit negativa. På så sätt förstår vi att det är bättre att finna en avslappnad miljö att sitta i, vi har dock insett att det inte alltid är enkelt. Lärarna har tagit upp att de gärna vill sitta ostört men att det är svårt. Vi ser det som att man skall försöka göra sitt bästa i att hitta en miljö där man kan sitta ostört exempelvis som en skola löst det genom att genomföra utvecklingssamtal på kvällarna. Vi ser det som ett bra steg i riktningen mot en neutral och avslappnad miljö.

6.2.2. Vilka punkter är med

Både lärarna och Gars (2006) talar om att det är bra om flera i personalen observerar barnet för att kunna göra en helsidig bedömning. Vi ser det positivt att det är flera personer som observerar barnen till utvecklingssamtalet då synen på barnet kan skilja sig mycket mellan olika lärare i arbetslaget. Detta eftersom vi vet att barn kan bete sig på ett sätt under ”skolverksamheten” och på ett annat sätt under ”fritidsverksamheten”. Men vi har också insett att personalens personliga inställning till barnet även kan skapa en oavsiktlig avspeglning i deras bedömning. Genom att då vara flera som observerar barnet kan det i utvecklingssamtalet komma fram en mer rättvis bedömning.

Kihlbaum Larsson (1995) menar att utvecklingssamtalet bör innehålla vissa delar som bland annat att göra barnet medveten om sina egna möjligheter samt att barnet ska få uttrycka sina egna tankar. Vi har insett att detta är ett svårt moment i utvecklingssamtalet i förskoleklassen. Många lärare talar om att barnet är för liten

och omogen och att många barn inte förstår vad samtalet går ut på, vilket är en anledning till att några skolor väljer att inte ha med barnet undersamtalet. Dock innebär det inte att samtalet inte fokuserar på barnet. Men trots detta är alla lärare överens om att man skall börja med att prata om det positiva om barnet och dess utveckling.

Alla lärare menar att det sociala är den viktigaste punkten i utvecklingssamtalet, de anser att det är viktigt att barnet känner sig trygg. Som vi uppfattar det är den här punkten viktig då förskoleklassen är barnets första möte med skolan, det är under året i förskoleklassen som grunden för barnets trivsel läggs. Då förskoleklassen endast är ett år är det lärare som talar om att de inte hinner mer i verksamheten än att jobba med det sociala. Eftersom verksamheten är mer fokuserad på lek och lärande på ett lekfullt sätt finns inga ämnen som det sedan gör i skolan vilket innebär att utvecklingssamtalet har en annan karaktär. Skolverket (2006) talar om att förskoleklassen tillhör läroplanen för den obligatoriska skolan, det som dock är unikt för förskoleklassen är att verksamheten inte har några uppnående mål. Vi förstår att även detta är grund till att utvecklingssamtalet inte kan ha en speciell mall i avseendet om vad barnet har lärt sig eftersom man faktiskt inte talar om mål som barnet skall uppnå.

Vi tolkar det som att utvecklingssamtal i förskoleklass har med punkter om barnets trivsel och trygghet samt att det fokuserar på barnets positiva sidor men det tas också upp om det finns något negativt. Här kan man fundera över om barnet faktiskt ska behöva höra något negativt om sig själv när barnet är så pass ung. Återigen kan man tänka på att förskoleklassen inte har några uppnående mål (Skolverket, 2006) och varför ska de då få veta negativa saker som de behöver utveckla. Steinberg (2008:a & 2008:b) talar mycket om att man skall fokusera på styrkor hos barnet/barnet i vilken ålder de än är i och vi tycker att det är en viktig punkt. Författaren tar upp att många inlärnings- och koncentrationssvårigheter kan bero på att barnet inte känner tillhörighet i gruppen eller inte känner stöd och uppmuntran. Då anser vi att man som lärare måste hjälpa det barnet att stärka sitt självförtroende. Om barnet får höra positiva saker om sig själv kan det kanske ändra dess beteende utan att barnet hela tiden måste bli påmind om att den har gjort något negativt. Självklart är detta en balans man hela tiden måste ha i åtanke och allt negativt beteende kan inte fortgå utan att man tar upp det. Vi tror däremot att många negativa beteenden hos barnen kan försvinna om man är mer positiv mot barnen. Författaren talar om en "vad-hur-när-modell" som vi tror är en bra modell när det finns något man måste ta tag i och ändra på hos barnet och att man då identifierar vad som är problemet och hur man skall jobba med det och när, men som vi tidigare nämnt tror vi att gränsen för vart ett allt för negativt beteende går är hårfin och man måste hela tiden göra bedömningar och val.

Lärarna talar också om arbetet med portfolio och IUP, något som vi har insett är stora delar av utvecklingssamtalet. Dock är portfolio inte något som alla skolor har etablerat men många påpekar att detta arbete kommer igång när barnet börjar i skolan. Att arbeta med portfolio är inte något man blir klar med på en eftermiddag, precis som Ellmin (2003) säger, är portfolio ett arbete som kräver tid och engagemang från både läraren och barnet. Men arbetet med portfolio är värd all den tid den kräver anser vi då portfolion betyder mycket för barnet, eftersom barnet får visa upp vad han eller hon har gjort. Barnet får se sin egen utveckling på ett roligt sätt. För läraren underlättare portfolion när de ska se barnets utveckling och bedöma helheten av barnet. För vårdnadshavarna är portfolion betydelsefull då de får se vad

deras barn gör i skolan och de får även se sitt barns utveckling. Vi tror att portfolion kan göra så att vårdnadshavarna känner sig mer delaktiga i sitt barns skolgång och utveckling. Vi tror att genom att använda portfolion kan man stärka barnets självförtroende. Genom att ta fram sin portfolio och titta i den kan barnet se sin utveckling och på så sätt känna sig duktig och stolt.

Individuell utvecklingsplan är dock ett större ämne i samtalet kring utvecklingssamtal, IUP är en stor och väsentlig komplettering till utvecklingssamtalet. De flesta skolor arbetar med IUP och talar om att de ser det som en tillgång. Att de även lättare kan hålla fokus på barnet under utvecklingssamtalet med hjälp av den individuella utvecklingsplanen.

Arbetet med IUP handlar om att upprätta dokument som innehåller var barnet ligger i förhållande till målen precis som skolverkets allmänna råd (2008) tar upp. Då förskoleklassen inte har några uppnåendemål (Skolverket, 2006) blir arbetet med IUP något som man i arbetslaget och på den enskilda skolan får ta ställning till. Vi ser det som att man kan bena ner strävansmålen till delmål som man redan i förskoleklassen kan uppnå och på ett sådant sätt kan IUP bli ett bra underlag att jobba med även i förskoleklassen. Vi har förstått att arbetet med individuell utvecklingsplan är viktig del av den kommande skolgången för barnen. Eftersom förskoleklassen tillhör läroplanen för den obligatoriska skolan, anser vi att man redan i förskoleklassen kan börja arbeta med IUP, vi tror att det är en fråga om engagemang. Då IUP även är något man skall spara blir det också en naturlig del av uppföljningen som sker av utvecklingssamtalen. För vissa barn skrivs även en handlingsplan om vad man behöver arbeta med och hur det skall följas upp. Steinberg (2008:a & 2008:b) talar om hur viktigt det är att man följer upp utvecklingssamtalen och särskilt handlingsplaner och ser att det man kommit överens om också utförs. Uppföljning kan ske på många olika sätt, eftersom många vårdnadshavare fortfarande lämnar och hämtar sina barn i förskoleklassen kan man ofta göra små avstämningar i det dagliga mötet med vårdnadshavarna vilket vi tycker är otroligt bra. Detta innebär enligt oss att man kan hålla negativitet nere på en liten skala då man har chansen att tala med vårdnadshavarna så pass ofta. Detta innebär också att om vårdnadshavarna har tänkt på något som de vill ta upp men inte kan vänta med till nästa utvecklingssamtal kan de bara ta upp det i den dagliga kontakten. Vi anser dock att uppföljningar med större karaktär inte bör ske förrän vid nästa utvecklingssamtal så man kan se över problemet under en längre tid.

De viktiga punkter som vi förstått bör vara med är att tala om barnets trygghet, dess självförtroende, hur dess sociala situation ser ut, motoriken och om det finns något extra positivt eller negativt, visa och tala om portfolion om en sådan finns. Även att man upprätta en IUP om man arbetar med detta. Sist men inte minst att låta vårdnadshavarna ställa frågor och ge deras synpunkt på saker angående deras barn och verksamheten.

6.2.3. Vart lägger man fokus

Förskoleklass är en verksamhet mitt i mellan två världar, förskolan och skolan, vilket innebär att utvecklingssamtalet får en annan betydelse i förskoleklassen. Förskoleklassen är ett år av barnets skolgång och en introduktion till skolan, därför är karaktären på utvecklingssamtalet något annorlunda än skolans utvecklingssamtal. Som alla lärare nämnt ligger mycket fokus på den sociala biten, just därför att förskoleklassen är bron mellan förskolan till skolan. På hösten samlas alla nya barn i förskoleklassen. Många känner inte varandra sedan tidigare och de känner inte sina

nya lärare. På så sätt är det viktigt att lägga mer fokus på det sociala under höstterminen. Vi tror att det är viktigt att få gruppen att lära känna varandra och kunna samarbeta tillsammans. Det är även viktigt att eleverna känner sig trygga. På höstterminen är mycket nytt för barnen och därför måste lärarna låta barnen få den tid det tar för att kunna anpassa sig till den nya situationen. Att man fokuserar på den sociala biten på höstterminen anser vi vara bra, det är då barnet precis kommit till förskoleklassen och det är onekligen en ny och kanske konstig verksamhet för de flesta barnen. När barnen sedan gått nästan ett år i förskoleklassen känns det mer lägligt att man fokuserar på barnets språkutveckling och andra kunskaper. Eftersom man inte har uppnåendemål (Skolverket, 2006) i förskoleklassen så finns det ingen anledning till att ha ett utvecklingssamtal där man pratar om vad barnen uppnått, dock tycker vi att det är viktigt att det framkommer om barnen verkar ha problem med till exempel språkutvecklingen eller något liknande så att både vårdnadshavare och lärare kan hålla ett extra öga på barnet.

Som vi förstår det ligger fokus för det mesta på barnet och dess situation i förskoleklassen. Ibland hamnar dock fokus på annat antingen på grund av läraren eller på grund av vårdnadshavaren men att man som lärare här bör stiga in och försöka ta tillbaka fokuseringen. Det vi kan se är att man för det mesta håller fokusen vid barnets trivsel och dess sociala situation.

6.2.4. Vad finns för hinder/dilemman

Ett dilemma som vi stött på och som vi funnit mycket intressant är frågan om huruvida barnet skall vara deltagande i samtalet. Många skolor menar att det är självklart att barnet deltar då samtalet faktiskt handlar om dem. Andra menar att de är för små och en tredje del menar att barnet kan medverka till viss del i utvecklingssamtalet. De som inte inkluderar barnet menar att barnet är för små. De som inkluderar barnet en stund tycker att de är för små för vissa delar medan de som alltid inkluderar barnet pratar om att de ändå måste lära sig för när de kommer upp i år 1 måste de delta. Gars (2006) tar upp en viktig punkt om att barnet faktiskt är huvudpersonen för samtalet vilket innebär att det är barnet som skall vara i centrum.

Vi ser dilemmat här men vi anser ändå att barnet skall delta så pass mycket som det kan. I och med att barnen redan från åk 1 ska vara med vid utvecklingssamtalen ser vi det som att det kan vara en bra start att låta barnet delta redan i förskoleklassen. På så sätt får barnen även en lugn introduktion av vad utvecklingssamtal i skolan innebär. Som lärare får man också räkna med att barnen kanske inte tar till sig allt som sägs under utvecklingssamtalen, vissa kanske inte tar till sig något och vissa kanske tar till sig allt som sägs. Samtidigt handlar skolan även mycket om att göra barnet medvetet om sitt eget lärande, därför anser vi att det är lika bra att börja försöka göra barnet medvetet redan i förskoleklassen. Vilket Kihlbaum Larsson (1995) också talar om, att utvecklingssamtalet skall göra barnet medveten om sina egna möjligheter. Vi ser det som att barnet får en chans att börja bli involverad i sin utveckling och sitt lärande och ju äldre barnet blir desto mer ansvar kommer barnet att få för sitt eget lärande.

Hinder som lärarna har talat om är vårdnadshavarna, sig själva som lärare och miljön. Att vårdnadshavarna är ett hinder kommer alltid att finnas som faktum då alla vårdnadshavarna är olika, olika engagerade i deras barns skolgång och har olika

inställningar till utvecklingssamtal. Att man själv som lärare brister och är ett hinder för samtalet kan man alltid jobba på. Man kan se till att man är ordentligt förberedd och att man har en bra inställning till samtalet. Man kan välja att fokusera positivt och man kan träna sig i sin samtalsteknik, att man som lärare tar sitt ansvar för att skapa ett bra samtal. Det finns mycket som förklarar hur vi kan förbättra våra samtal med små medel, som att tänka på alla icke-verbala signaler som sänds ut. Lindh (1997) tar upp hur viktigt det är att tänka på och själv försöka förstå att man inte enbart har ett verbalt språk. Samt att man kan lära sig att uppfatta ens samtalspartners ordlösa signaler och på så sätt ändra riktning i samtalet. Även Steinberg (2008:a & 2008:b) tar upp aspekter på icke-verbala signaler så som att man kan ge ens samtalspartner mer respekt så att den känner sig viktig genom att ordna att man kan sitta ostört där inga telefoner eller datorer ”plingar till”. Här talar Steinberg om att man skall tänka på vilket kroppsspråk man använder så att man inte sänder ut andra signaler än vad man talar om. Vi tycker det är viktigt att man tänker på sådan här ”småsaker” som faktiskt kan underlätta samtalet. Steinberg talar också om att man skall tänka på vilket språk man använder sig av så att man inte går över till ett yrkesspråk som då vårdnadshavarna inte förstår. Som Lindh (1997) nämner kan man också fokusera på de frågor man har med i utvecklingssamtalet. Man talar hela tiden om att samtalet skall var utvecklande och framåtsyftande, men då kan man inte bara använda slutna frågor. Detta kan man som lärare tänka på när man förbereder sitt utvecklingssamtal. Tryggheten i samtalet är något som Ronthy-Östberg, Ellmin och Buckhöj-Lago (1994, 1995 & 1995) är överens om och talar om att det är viktigt att redan i inledning av samtalet bör man skapa trygghet. Vilket även Lindh (1997) talar om, att inledningen i ett samtal ger de deltagande en antydning om vilka möjligheter som kommer att finnas för dem att delta i samtalet, det är viktigt att tänka på så att alla deltagarna känner sig delaktiga. Vi anser att det är lärarens huvuduppgift att ta alla dessa aspekter i tankarna när den förbereder sig för ett utvecklingssamtal. Vi ser det som lärarens skyldighet att se till att samtalet inte blir ett hinder. Samtidigt har vi all förståelse för att saker och ting händer som kan göra att någon av dess ovan nämnda aspekter inte håller. Vi ser det som att man skall göra sitt bästa för att få ett utvecklande och framåtsyftande samtal för barnet.

De hinder som vi framförallt förstått att man skall försöka undvika är de missar man själv kan göra som lärare. Genom att försöka göra samtalssituationen till en vana och träna på sin samtalsmetodik tror vi att man kan förbättra samtalssituationen. Vi ser det som att man skall ta varje tillfälle i akt att reflektera över och göra förbättringar till nästa samtal. Vi förstår att man ska försöka att undvika jobbiga samtal med vårdnadshavarna genom att försöka skapa en god kontakt till dem innan utvecklingssamtalet sker. Hinder som omogna barn är upp till var och en att känna efter men vi tror ändå att barnen kan medverka till viss del.

6.3. Slutsats

Syftet med arbetet var att ta reda på hur man som lärare kunde utforma det bästa utvecklingssamtalet för alla parter. Vi insåg ganska fort att detta inte skulle kunna gå. Det går inte att skapa en universell mall att gå efter, dels för att man som lärare arbetar väldigt olika men också för att alla barn är så pass olika. Det vi dock har fått reda på är att det man fokuserar på under samtalet är hur barnet trivs, om den är trygg och hur det sociala kring barnet ser ut. Samt att man framåt våren också börjar fokusera på barnets språkutveckling och även en del tankar om dess matematiska kunskaper.

Det vi har insett är att utvecklingssamtalet är oerhört viktigt för alla inblandade parter och hur viktigt det är att ta vara på dessa stunder och göra det bästa av det man har. Man bör ha en bra kontakt mellan sig själv som lärare och vårdnadshavarna så att man är på samma nivå under samtalet. Vi har också insett vikten av att alla deltagare känner att de kan och får säga vad de tycker och känner. Som lärare får man även räkna med att man kommer att ha mindre bra och till och med svåra samtal. Ärlighet är dock en viktig del både inför samtalet och under samtalet. För att få en bra kontakt med vårdnadshavarna och barn måste man som lärare vara ärlig och tydlig för att på så sätt få vårdnadshavarna att förstå att vi alla tillsammans kan jobba för barnets bästa.

Efter intervjuerna på olika skolor har vi insett att utvecklingssamtal kan vara olika men att själva förarbetet ter sig ganska lika. För att kunna ha ett utvecklingssamtal krävs det att man studerat och observerat barnet. De kräver också att man vet vad man skall titta och fokusera på under observationerna och här måste man hämta sin grund i läroplanerna.

Vi har också tagit fasta på att dilemman och hinder alltid kan och kommer att uppstå men att man helt enkelt måste göra det bästa av situationen och förbereda sig så gott man bara kan på att hinder kan uppstå av olika art.

Tillsist har vi insett att förskoleklass som verksamheten sätter en stor prägel på hur utvecklingssamtalen utformas. Det finns ingen anledning för lärarna att fördjupa sig allt för mycket i barnens kunskapsmässiga utveckling då de ändå skall lämna vidare barnen till år 1 efter att ha haft barnet ett år. Här blir faktiskt förskoleklassen som verksamhet ett dilemma och hinder för utvecklingssamtalet.

6.4. Förslag till fortsatt forskning

Den undersökning som vi har genomfört under en kort tid kan inte ge mycket. Vi tycket dock att det skulle vara intressant att göra en större studie där man tar med både elever och vårdnadshavarnas syn på utvecklingssamtal och på så sätt får ännu mer information om hur det bästa utvecklingssamtalet för alla parter skulle kunna utformas. Där forskningsfrågan kan var "Hur resonerar, lärare, föräldrar och elever om utvecklingssamtal och hur det bör utformas?"

Något som vi också skulle finna intressant är om man gjorde en undersökning om förskoleklass som verksamhet. Då den blick vi fått av verksamheten är att den ibland glöms bort och fastnar mitt i mellan förskolan och skolan. Det skulle vara intressant att ta reda på hur man kan förbättra förskoleklassen som verksamhet. Man skulle här kunna jobba med forskningsfrågan "Hur kan man förbättra förskoleklassen som verksamhet?". Vi förstår att det är en mycket stor fråga som eventuellt kan komma att behöva benas ner i mindre frågor där man fokuserar på olika delar av verksamheten, men vi anser att ämnet är mycket intressant.

Litteraturförteckning

Buckhøj-Bohman, L. (1995). *Utvecklingssamtal i skolan*. Stockholm: Fortbildning AB/Tidningen skolbarn.

Denscombe, M. (1998). *Forskningshandboken - för småsakliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur 2000 för den svenska utgåvan. Printed by Pozkal, Poland 2006

Ellmin, R. & Ellmin, B. (2003). *Att arbeta med portfolio - teori, förhållningssätt och praktik*. Växjö: Förlagshuset Gothia AB.

Ellmin, R. & Josefsson, L. (1995). *Utvecklingssamtal i skolan - En levande dialog*. Göteborg: Förlagshuset Gothia.

Gars, C. (2006). *Utvecklingssamtal - en berättelse om barn, vårdnadshavarna och förskollärare*. Stockholm: HLS Förlag.

IUP och utvecklingssamtal i praktiken (2007). Solna: Fortbildningsförlaget

Jönsson, G. (2004). *Utvecklingssamtal och andra samtal som ledningsinstrument*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.

Kilhbaum Larsson, A. & Vingren, G. (1995). *Utvecklingssamtal i skolan - Ett led i skolutvecklingen för bättre relationer och information*. Stockholm: Liber Utbildning AB.

Lindh, G. (1997). *Samtalet i studie- och yrkesvägledningsprocessen*. Stockholm: HLS Förlag.

Ronthy-Östberg, M. (1994). *Utvecklingssamtal för en gemensam sak*. Stockholm: Båstad Tryckeri AB.

Skolverket (2006). *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshem*. Stockholm: Fritzes

Steinberg, J. (2008:a). *Professionella samtal - Konsten att leda utvecklingssamtal i förskolan*. Malmö: Greerups utbildning AB.

Steinberg, J. (2008:b). *Professionella samtal - Konsten att leda utvecklingssamtal i skolan*. Malmö: Gleerup utbildning AB.

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Studentlitteratur. Printed by Pozkal, Poland 2007

Zetterström, A. (2003). *Att arbeta med IUP: Individuella utvecklingsplaner och portfolio för förskolan och skolan*. Stockholm: Gothia AB.

Publikationer

Myndigheten för skolutveckling. (2006) *Att leka sig in i skolans värld*. Stockholm: Danagårds Grafiska. Hämtad den 16 mars 2009 från skolverket <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1962>

Skolverkets allmänna råd (2008) *Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen*. Hämtad den 16 mars 2009 från skolverket.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2114>

Skolverket (2006) *Förskoleklassen - i en klass för sig*. Hämtad den 16 mars 2009 från skolverket <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1851>

Grundskoleförordningen (1994:1194) Hämtad den 27 april 2009 från <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19941194.htm>

Webbadress

Internetkälla 1 (2008) <http://www.skolverket.se/sb/d/2572> Besökt den 16 mars 2009

Bilaga 1

Intervjufrågor

- Hur länge har ni varit verksam lärare?
- Hur samlar ni data till ett utvecklingssamtal?
- Vilka punkter tycker ni är viktigt att ta med i ett utvecklingssamtal?
- Hur lägger ni upp ett utvecklingssamtal?
- Hur fördelar ni fokus under utvecklingssamtalet?
(Med fokus menar vi barnet, vårdnadshavarna eller vårdnadshavare eller dig som lärare?)
- Hur dokumenterar ni utvecklingssamtalet?
- Hur följer ni upp utvecklingssamtalet och det ni kommit fram till?
- Vad anser ni kan vara/finnas för hinder för att samtalet skall bli ett utvecklande samtal?
- Kan du berätta om något utvecklingssamtal som gått bra eller mindre bra och vad du tror det berodde på?

Bilaga 2

Hej

Vi är två lärarstudenter på Mälardalens Högskola men inriktning mot tidigare år vid namn Rebecca Franklind och Therese Norén som nu skall utföra vårt examensarbete. Det arbetet som vi nu har påbörjat handlar om hur man utformar ett utvecklingssamtal för att få med alla viktiga aspekter och hur man fördelar fokus. Vi är intresserade av att veta hur lärare idag utformar utvecklingssamtal och vilka punkter de tycker är viktigt att få med.

Ert deltagande i insamlande av data till vårt examensarbete kommer att innebära att ni blir intervjuade med bandspelare, den inspelade intervjun kommer sedan att transkriberas av oss och sedan att analyseras. Det vi får fram av intervjuerna kommer att behandlas konfidentiellt och kommer endast att användas i vårt examensarbete.

Som respondent kommer ni endast att nämnas vid kön och hur länge ni varit verksamma lärare i det färdiga arbetet.

Som respondent i denna intervju har du när som helst rätt att avbryta intervjun om så önskas.

Tack för din medverkan

Har ni några frågor är ni välkomna att ringa eller maila oss på följande nummer och adress:

Rebecca Franklind

Therese Norén

XXX-XX XX XXX

XXX-XX XX XXX

rfno6002@student.mdh.se

tkro6001@student.mdh.se

Handledare via Mälardalens Högskola:

Carina Benjaminson

XXX-XX XX XXX

Jag ger härmed mitt medgivande till att det samlade materialet i intervjun får användas av Rebecca Franklind och Therese Norén

Ort, Datum _____

Namnteckning _____